

12:e Nationella prioriteringskonferensen

Jämlik vård för alla – störst behov först

Slagthuset i Malmö, 11-12 oktober 2023

Tisdag 10 oktober

12.30-13.00: Registrering

13.00-15.45: Förmöte - Grundkurs i prioriteringskunskap

16.15-18.00: PrioNord - Nordiskt möte (digitalt deltagande möjligt, se konferenswebben)

Onsdag 11 oktober

08.00-09.15: Registrering med kaffe

09.15-10.00: Inledning: Sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson (KD); Gilbert Tribo (L), ordförande Södra regionvårdsnämnden; Lars Sandman, föreståndare Prioriteringscentrum.
Moderator: Eva Nordin.

10.00-11.00: Plenarsession 1: Lika(dan) vård eller jämlik hälsa - vad ska styra?

11.00-11.30: Paus

11.30-12.30: Plenarsession 2: Pengarna och personalen är slut! - vad gör vi nu?

12.30-14.00: Lunch

14.00-15.15: Parallella sessioner A-C

A: Äldres vård och omsorg och prioriteringar

B: Horisontella prioriteringar - nya verktyg och andra prioriteringsgrunder

C: Att arbeta med prioriteringar i praktiken - workshop med erfarenhetsutbyte

15.15-15.45: Paus

15.45-17.00: Parallella sessioner D-F

D: Tandvårdens prioriteringar

E: Var med och prioritera i primärvården! Workshop

F: Medborgarna - Hur skapar vi dialog kring vårdens prioriteringar?

19:00: Konferensmiddag

Torsdag 12 oktober

07.30-08.30: Registrering med kaffe

08.30-09.45: Plenarsession 3: Vem är bäst i klassen - hur gör andra europeiska länder sina prioriteringar?

09.45-10.15: Paus

10.15-11.30: Parallella sessioner G-I

G: Vad händer med vårdens prioriteringar om krisen eller kriget kommer?

H: Prioriteringsprocesser – kunskapsstödet personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp

I: Ny och pågående forskning vid Prioriteringscentrum

11.30-12.30: Plenarsession 4: Politik är att prioritera?

12.30-13.00: Avslutning: Pia Lundbom, Hälso- och sjukvårdsdirektör Region Skåne; Lars Sandman, föreståndare Prioriteringscentrum; värdregion för 2025 års konferens.

13.00-14.30: Take away lunch

14.00-15.30: Extra seminarium: Resursfördelning och prioritering i kommuner - hur kan horisontella prioriteringar göras? (Seminarieret livesänds via Zoom. Se konferenswebben för länk)

15.30: Take away fika

Programinnehåll

Förmöte – 10 okt

Medverkande:

- Barbro Krevers, Prioriteringscentrum
- Thomas Davidson, Prioriteringscentrum
- Lars Sandman, Prioriteringscentrum

Behöver du uppdatera dig om den etiska plattformen för prioriteringar som riksdagen beslutade om 1997? Vill du få exempel på verktyg för prioritering och vad man behöver tänka på vid organiseringen av prioriteringsarbete? Vill du få en inblick i grunderna i hälsoekonomi? Vi ger dig svar på dina frågor om prioritering och prioriteringsarbete. På förmötet den 10 oktober, dagen innan konferensen, går vi igenom ovanstående frågor och era funderingar. Som deltagare får du möjlighet att i mindre grupp diskutera tillämpningen av den etiska plattformen genom praktiska prioriteringsexempel.

Nordiskt möte – 10 okt

Medverkande:

- Sofia von Malortie, Socialstyrelsen
- Hege Wang, Helsedirektoratet, Norge
- Ingvild Haugen, Helsedirektoratet, Norge
- Susanne Uusitalo, University of Turku och University of Oulu, Finland (digital medverkan)
- Dorte Gyrd-Hansen, Syddansk Universitet, Danmark (digital medverkan)
- Lars Sandman, Prioriteringscentrum

På eftermiddagen den 10 oktober, dagen före konferensen, arrangeras ett möte för det nordiska nätverket för prioriteringar, PrioNord. Mötet kommer att fokusera på erfarenhets- och kunskapsutbyten kring prioriteringsarbete i de olika länderna. Mötet hålls på engelska. Digitalt deltagande är möjligt, se konferenswebben för mer information.

I nätverket ingår representanter från Norge, Danmark, Finland och Sverige. Nätverket bildades i samband med den internationella konferensen Priorities 2018. Nätverket är till för att utbyta erfarenheter och skapa samverkansmöjligheter kring gemensamma frågor på prioriteringsområdet.

Inledning – 11 okt

Medverkande:

- Sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson (KD)
- Gilbert Tribo (L), ordförande Södra regionvårdsnämnden
- Lars Sandman, Prioriteringscentrum
- Moderator för konferensen: Eva Nordin, journalist

Plenarsessioner

1. Lika(dan) vård eller jämlik hälsa – vad ska styra?

Medverkande:

- Sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson (KD)

- Björn Brorström, Högskolan Kristianstad
- Martin Engström, Region Halland

Jämlik vård har blivit centralt inom svensk hälso- och sjukvård och flera av de nationella initiativ för kunskapsstyrning som uppstått motiveras med jämlik vård. Detsamma gäller förslaget om utredning av statlig sjukvård samt om att inrätta en nationell samordnare för vårdplatser som föreslås i Tidöavtalet. Men vad menar vi med jämlik vård? Och hur kopplar det till jämlik hälsa? Är jämlik vård detsamma som lika vård i hela landet? Kan lika vård leda till ojämlik hälsa (och vård) eftersom behoven ser olika ut? Vad kan göras på den nationella nivån för att ge människor i Sverige jämlika förutsättningar för att uppnå en jämlik hälsa? Löser man dessa utmaningar genom att förändra huvudmannaskapet mot en mer statlig styrning, eller till och med statlig vård – eller finns det andra lösningar? Dessa frågor kommer vi diskutera i denna plenarsession med företrädare för regeringen, regioner och forskarsamhället.

2. Pengarna och personalen är slut! - vad gör vi nu?

Medverkande:

- Peter Ingesson, Motala kommun
- Björn Järbur, Västra Götalandsregionen
- Ann-Marie Wennberg Larkö, Socialdepartementet

Välfärden, inklusive hälso- och sjukvård och omsorg, står inför mycket stora krav på prioriteringar, då läget i demografi och samhällsekonomi medför stor obalans mellan välfärdsbehov och såväl monetära som personella resurser. Det innebär att svåra beslut i regioner och kommuner måste tas om vad som ska få resurser och vad som måste ransoneras, och konsekvenserna riskerar att allvarligt inkräkta på huvudmännens möjligheter att leva upp till sitt ansvar under kommande år. Det väcker frågor om hur välfärden ska försörjas och vad den ska omfatta. I denna plenarsession medverkar personer som ger sin bild av kärnan i huvudmännens resursproblem, vad som behövs för att nå en bättre balans mellan behov och resurser, vad som behövs för att göra strukturerade prioriteringar och ransoneringar som uppfattas rimliga och möjliga, vad som krävs politiskt och praktiskt för att även kunna göra det som inte uppfattas rimligt men som ändå är nödvändigt, vilket stöd som behövs och av vem och vilka.

3. Vem är bäst i klassen - hur gör andra europeiska länder sina prioriteringar?

Medverkande:

- Wija Oortwijn, Radboud University Medical Centre, Nederländerna
- Reinhard Busse, Berlin University of Technology, Tyskland

I debatten kring prioriteringar hänvisas det ibland till andra länder i Europa och hur de prioriterar – ofta utifrån perspektivet att de gör det bättre än vad vi i Sverige klarar av. I denna session kommer företrädare från Tyskland och Nederländerna att presentera hur prioriteringar sker på olika nivåer inom respektive sjukvårdssystem med fokus på möjligheter och hinder. Denna session hålls på engelska.

4. Politik är att prioritera?

Medverkande:

- Anders Åkesson, Riksförbundet HjärtLung
- Lena Micko (S), Region Östergötland
- Nicklas Sandström (M), Region Västerbotten

En viktig del av det politiska uppdraget i hälso- och sjukvård är att identifiera behov i befolkningen och omfördela resurser till de områden som bedöms behöva dem mest. För att medborgare ska kunna påverka och utkräva ansvar för resursfördelning och politiska mål inom hälso- och sjukvård krävs att politiker och partier är tydliga med sina olika ställningstaganden. Men det finns en spänning mellan politiska ambitioner att se till allas behov och önskemål, och den politiska kostnad som explicita prioriteringar innebär. Å andra sidan, är inte just demokratiska förhandlingar som innebär att vissa områden prioriteras på bekostnad av andra det som definierar politik?

Parallella sessioner

A. Äldres vård och omsorg och prioriteringar

Medverkande:

- Eva Lindqvist, Socialstyrelsen
- Annika Andersson, Helsingborgs stad
- Ann Numhauser-Henning, Lunds universitet
- Ann-Charlotte Nedlund, Prioriteringscentrum
- Barbro Krevers, Prioriteringscentrum

I denna session diskuteras kunskap och uppfattningar om hur de etiska principerna fungerar för äldres vård och omsorg, hur de två huvudmännen kan grunda sin samverkan utifrån dessa principer, samt hur Hälso- och sjukvårdslagen och Socialtjänstlagen kan fungera i relation till varandra och de etiska principerna. Vilka har ansvar för dessa frågor och vad gör de?

B. Horisontella prioriteringar – nya verktyg och andra prioriteringsgrunder

Medverkande:

- Lars Sandman, Prioriteringscentrum
- Douglas Lundin, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
- Thomas Davidson, Prioriteringscentrum

Under 2022-2023 har det presenterats ett antal förslag på hur arbetet med horisontella prioriteringar kan utvecklas. Våren 2023 presenteras en utvecklad modell för hur man kan arbeta med horisontella prioriteringar av nationell expertgrupp för horisontell prioritering som fokuserar på beslut och rekommendationer kring nya vårdinsatser som kommer från olika nationella aktörer. Under 2023 presenterar även Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) sitt arbete med hur man kan stärka tillgången till läkemedel för sällsynta tillstånd och de prioriteringsöverväganden som det implicerar. TLV har även lyft frågan om huruvida påverkan på närstående borde vägas in vid läkemedelsprioritering och Prioriteringscentrum har varit involverad i att göra kartläggning av den hälsoekonomiska litteraturen och även genomfört en etisk analys kring denna fråga. I sessionen presenteras och diskuteras dessa olika förslag.

C. Att arbeta med prioriteringar i praktiken - workshop med erfarenhetsutbyte

Medverkande:

- Jan Kilhamn, Carlanderska sjukhuset
- Sven Oredsson, Region Skåne
- Magnus Kronvall, Västra Götalandsregionen
- Jesper Petersson, Region Skåne
- Anna Saxne Jöud, Region Skåne

Sedan ett antal år pågår ute i regionerna olika processer för medicinska prioriteringar avseende såväl införande av nya metoder som utmönstring av obsoleta och föråldrade metoder. I några regioner finns prioriteringsråd som har liknande huvuduppdrag men lite olikheter i organisation och funktion. Västra Götalandsregionen och Region Skåne/Södra sjukvårdsregionen har sedan fem år ett regelbundet samarbete och erfarenhetsutbyte. I denna workshop delar företrädare för dessa regioner med sig av sina konkreta erfarenheter. Deltagare i workshopen uppmanas att dela sina erfarenheter och förslag till det konkreta prioriteringsarbetet i regioner och kommuner utifrån den nationella modellen för medicinska prioriteringar.

D. Tandvårdens prioriteringar

Medverkande:

- Aron Naimi-Akbar, Malmö universitet och Karolinska Institutet
- Anna-Karin Wagner, Folk tandvården Skåne
- Katharina Wretlind, Folk tandvården Västra Götaland
- Katarina Steen Carlsson, HTA syd och Lunds universitet
- Thomas Davidson, Prioriteringscentrum

Tandvårdens organisation skiljer sig från övriga hälso- och sjukvården och detta påverkar inte minst prioriteringsfrågor. Inom ramen för regionernas kunskapsstyrning har tandvården blivit ett nationellt programområde med flera pågående arbetsgrupper. Denna session kommer att reflektera kring prioriteringar utifrån en av dessa, det pågående arbetet om personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för karies. Tandvårdens särskilda prioriteringsutmaningar kommer också att diskuteras avseende hur jämlik vård kan tillgodoses samt hur styrning och finansiering påverkar olika mått på effektivitet.

E. Var med och prioritera i primärvården! Workshop

Medverkande:

- Eva Arvidsson, Region Jönköpings län och Prioriteringscentrum
- Anna Wingård Holst, Västra Götalandsregionen

Det finns stora förväntningar på primärvården med omställningen till Nära vård. Det kan vara en utmaning att ge vård enligt behovs-principen i situationer med bristande resurser och avsaknad av prioriteringsriktlinjer för primärvården. I denna session kommer vi att tillsammans, och utifrån olika exempel, diskutera:

- 1) Hur skapar vi "prioriteringsobjekt" som kan passa primärvården?
- 2) Hur ska vi värdera olika behov?
- 3) Hur kan vi omfördela resurser? Finns det något vi kan ta bort?

F. Medborgarna - Hur skapar vi dialog kring vårdens prioriteringar?

Medverkande:

- Ann-Charlotte Nedlund, Prioriteringscentrum
- Elina Backlund Arab, Region Västernorrland
- Marianne Svensson, Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
- Karin Lund, SPF Seniorerna

Att medborgarna behöver involveras i prioriteringsfrågor lyfts återkommande fram som en viktig komponent i prioriteringssammanhang. På senare tid har även civilsamhällets betydelse fått ökad uppmärksamhet. Inte minst på den nationella nivån. Att föra samtal är en förutsättning för

gemensam möjlighet till lärande, dels att medborgarna får förståelse för resursfördelningsdilemmat, dels att vårdens aktörer kan lyssna in medborgarnas erfarenheter och perspektiv i relation till olika målgrupper.

G. Vad händer med vårdens prioriteringar om krisen eller kriget kommer?

Medverkande:

- Erik Gustavsson, Prioriteringscentrum
- Liam Strand, Prioriteringscentrum
- Henrik Lund, Försvarmakten
- Barbro Krevers, Prioriteringscentrum

En pandemi, invasion eller en energikris kan snabbt förändra hälso- och sjukvårdens möjligheter att tillgodose befolkningens vårdbehov. Innebär det att de begränsade resurserna nu ska prioriteras annorlunda? Beslutsfattare världen runt ställdes inför just den frågan under hanteringen av COVID-19-pandemin. I denna session diskuterar vi utifrån etik, psykologi och erfarenheter, huruvida principerna för prioriteringar bör ändras om krisen eller kriget kommer.

H. Prioriteringsprocesser – kunskapsstödet personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp

Medverkande:

- Karl Landergren, Region Östergötland
- Jesper Petersson, Region Skåne
- Kerstin Zettervall, Region Skåne
- Anders Ahlsson, Region Stockholm
- Ingemar Petersson, Region Skåne och Prioriteringscentrum

Sedan flera år pågår en nationell process med framtagande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp inom ett antal medicinska områden. Därefter tar respektive region ansvar för införandet. Dessa vårdförlopp kan sägas vara inspirerade av de standardiserade vårdförloppen (SVF) för cancer. I grundprocessen för framtagandet har det inte ingått en systematisk prioritering enligt den nationella modellen. Idag har flertalet regioner beslutat om flera tiotals vårdförlopp. I dessa processer har behovet uppstått att diskutera principer för om och i så fall hur strukturerade och transparenta prioriteringsprocesser kan genomföras. I denna session diskuteras olika sätt att arbeta med detta. Likaså vad det innebär i praktiken att dessa vårdförlopp kan leda till en snabbväg till prioritet jämfört med andra sätt att organisera vården. En nyckelfråga är vad det innebär i praktiken om patienter som ingår i dessa vårdförlopp prioriteras i förhållande till patienter som inte ingår i något vårdförlopp.

I. Ny och pågående forskning vid Prioriteringscentrum

Medverkande:

- Suzana Holmér, Prioriteringscentrum
- Emma Bergstedt, Prioriteringscentrum
- My Eklund Saksberg, Prioriteringscentrum
- Karin Bäckman, Prioriteringscentrum
- Ann-Charlotte Nedlund, Prioriteringscentrum

I denna session presenteras en översikt och exempel på intressant forskning som bedrivs av forskargrupper med anknytning till Prioriteringscentrum. Forskningen ger fördjupad kunskap om organisering, policy och praktik som berör prioritering, styrning och kunskapsanvändning i hälso- och sjukvård och omsorg. Vår forskning fokuserar på olika beslutsnivåer och verksamheter i regioner och

kommuner såsom primärvård, palliativ vård och äldreomsorg och olika aktörer såsom vårdprofessioner, linjechefer, politiker och medborgare.

Avslutning

Medverkande:

- Pia Lundbom, Hälso- och sjukvårdsdirektör Region Skåne
- Lars Sandman, Prioriteringscentrum
- Vårdregion för 2025 års konferens

Extra seminarium 12 oktober kl. 14.00-15.30: Resursfördelning och prioritering i kommuner – hur kan horisontella prioriteringar göras?

Medverkande:

- Peter Ingesson, Motala kommun
- Therése Hjälmsjö, Motala kommun
- Barbro Krevers, Prioriteringscentrum
- Karin Bäckman, Prioriteringscentrum

I såväl kommuner som regioner är resurserna begränsade vilket oundvikligen leder till att prioriteringar och ransoneringar måste göras för att resurserna ska räcka till det som bedöms vara mest angeläget. Det kan vara svåra beslut som måste tas men som är nödvändiga för att hålla ekonomin i balans. Ett sätt att stärka legitimiteten för dessa beslut, och förtroendet för beslutsfattarna, är att det finns en systematisk process och att arbetet och besluten sker på grunder som kan uppfattas vara rättvisa, både av medarbetare inom organisationen och utåt av befolkningen.

I seminariet ger vi konkreta och verkliga exempel på hur etiska principer, begrepp, verktyg och processer kan användas i en kommun för att skapa ordnade prioriteringar på en övergripande organisatorisk nivå. Vi beskriver hur ett ordnat prioriteringsarbete kan integreras i en kommuns resursfördelning i en årlig ledningsprocess och som omfattar prioriteringar, ransoneringar och effektiviseringar. Arbetet vägleds av de etiska principerna för prioritering och med hänsyn till annan lagstiftning, integrerat de politiska målen.

Tanken är att seminariet ska kunna utgöra en kunskapskälla och inspiration för alla som är intresserade av ordnade prioriteringar på övergripande nivå, oavsett om man arbetar i kommun eller region. Seminariet livesänds via Zoom. Se konferenswebben för länk.

Presentationer vid sessioner

Konferensarrangören kommer inte att bistå i att dela powerpoint-presentationer som talare håller under konferensen. För att ta del av talares presentationer i efterhand, kontakta berörd talare direkt.